

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1991

ΑΠΟ
Λ. ΠΑΙΟΝΙΔΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 1991.

---

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η πρόοδος στη Δασική Ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι στόχοι που τέθηκαν και που οι κυριότεροι είναι όπως πιο κάτω, έχουν επιτευχθεί:

- Προστασία των δασών, ιδιαίτερα από τις πυρκαγιές.
- Αναδάσωση καμένων και άλλων γυμνών εκτάσεων.
- Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων προϊόντων, σπόρων και φυτών.
- Δασοκομική περιποίηση συστάδων.
- Ορθολογιστική διαχείριση των δασών.
- Δασική εκπαίδευση.
- Δασικές έρευνες.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη δασική διαχείριση και προστασία με τη βελτίωση και επέκταση του οδικού και τηλεπικοινωνιακού δικτύου.
- Βελτίωση και ανέγερση δασικών κτιρίων.
- Αγορά νέων μηχανημάτων και συντήρηση των παλιών.
- Εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για αύξηση της παραγωγικότητας.
- Αναψυχή του κοινού με τη δημιουργία, επέκταση και συντήρηση δασικών Πάρκων καθώς επίσης εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.
- Κατασκευή και συντήρηση μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Πρόνοια για αγορά και προστασία μνημείων της φύσης.
- Προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας.
- Παροχή εργασίας στους περιοίκους των δασών.

2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £3.133.178 στον Τακτικό Προϋπολογισμό και £2.285.967 στον Προϋπολογισμό Ανάπτυξης.

Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε και από τους δύο Προϋπολογισμούς ήταν £4.966.734 (δηλ. ποσοστό 91,7% περίπου).

Επιπρόσθετα μέσω του Σχεδίου Βοήθειας της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, εγκρίθηκε ποσό £233.396 και δαπανήθηκε για διάφορα αναπτυξιακά έργα όπως αναδάσωση, δασοκομία, δρόμοι, αντιπυρικές λωρίδες, την αγορά διαφόρων οχημάτων/μηχανημάτων καθώς επίσης την διοργάνωση σεμιναρίων, το μέγεθος των οποίων συνυπολογίζεται στα κεφάλαια που ακολουθούν. Ανάλυση της ξένης αυτής βοήθειας παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 15.

3. ΕΣΟΔΑ

Το Τμήμα Δασών, μέσα στο 1991 είχε έσοδα της τάξης των £1.116.140 από προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα το ποσό των £25.082 αντιπροσωπεύει την αξία δασικών προϊόντων που παραχωρήθηκαν με πίστωση και καθυστερημένα ενοίκια που θα εισπραχθούν μέσα στον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι η δωρεάν προσφορά αγαθών και υπηρεσιών είναι πολύ μεγαλύτερης αξίας από τα πιο πάνω έσοδα.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η προστασία των δασών από τη φωτιά, ιδιαιτέρα τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, είναι το κύριο μέλημα της Δασικής Υπηρεσίας.

- Το Σώμα Δασοπυροσβεστών, που αποτελεί την κυριώτερη δύναμη πυρόσβεσης, εντοχύθηκε σημαντικά με 10 νέα άτομα, αυξάνοντας τη δύναμη του από 90 σε 100 άντρες. Οι Δασοπυροσβέστες απασχολήθηκαν σε διάφορα έργα σε καίρια σημεία των δασών και ήταν σε συνεχή επικοινωνία με το Κέντρο, μέσω ραδιοτηλεφώνου.
- Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λειτούργησαν δεκατέσσερα πυροφυλάκια που βρίσκονται πάνω σε κορυφές των βουνών. Τα πυροφυλάκια λειτούργησαν πάνω σε εικοσιτετράρη βάση με σκοπό την επισήμανση και αναγγελία των πυρκαγιών.
- Περίπου 4,15 χιλιόμετρα δασικών δρόμων κατασκευάστηκαν και 7,10 χιλιόμετρα διαπλατύνθηκαν. Επιπρόσθετα κατασκευάστηκαν 34,36 χιλιόμετρα στενοί δρόμοι και 47,71 χιλιόμετρα εξαγωγικοί δρόμοι, που χρησιμοποιούνται και σαν αντιπυρικές λωρίδες.
- Κατασκευάστηκαν άλλες δύο δεξαμενές νερού, μια στη Δασική Περιφέρεια Κάμπου και μια στη Δασική Περιφέρεια Τροόδους, κι'έτσι έγιναν συνολικά 38. Σε διάφορες σωλήνες που περνούν από τα δάση και σε δεξαμενές μπήκαν άλλα τέσσερα υδροστόμια, έτσι που να μπορούν να προμηθεύονται νερό οι δασικές πυροσβεστικές σε περίπτωση πυρκαγιών.
- Συνεχίστηκαν οι καθημερινές περιπολίες, ειδικά κατά μήκος της οροθετικής γραμμής και δίδονταν συμβουλές και προειδοποιήσεις σε αγρότες και άλλους να μη ανάβουν φωτιά.

- Γιορτάστηκε "Εβδομάδα Προστασίας Δασών", και μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων έγινε και εθελοντική αιμοδοσία από το προσωπικό του Τμήματος.
- Έγιναν διαλέξεις στην Εθνική Φρουρά, στην Αστυνομία και στο κοινό για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών. Επίσης μεγάλη δημοσιότητα δόθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Η μηχανοποίηση στην καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών συνεχίστηκε. Έτσι ο Δασικός Πυροσβεστικός στόλος αποτελείται τώρα από δεκαπέντε πυροσβεστικά οχήματα και 65 αντλίες.

Παρ' όλα τα μέτρα που πάρθηκαν κατά το 1991 εξεράγησαν 14 πυρκαγιές σε κρατικά δάση, όμως έκαψαν την περιορισμένη έκταση των 27 εκταρών, γιατί όλες σχεδόν τέθηκαν υπό έλεγχο μόλις ξεκίνησαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1991 ήταν ο όγδοος καλύτερος χρόνος με τη μικρότερη δασική έκταση που κάηκε κατά τα τελευταία 106 χρόνια, δηλαδή από το 1885 που υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Η πιο μεγάλη σε έκταση ήταν εκείνη που ξέσπασε στην περιοχή Διόσμης κοντά στην Παρεκκλησιά, από άγνωστα αίτια και έκαψε έκταση 21 εκταρών.

Οι περισσότερες δασικές πυρκαγιές ξεκίνησαν από ιδιωτικές περιουσίες όπου οι ιδιοκτήτες δεν πήραν τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα και την αναγκαία άδεια για να καφαλίσουν τα χωράφια τους που βρίσκονται κοντά στο δάσος.

Το Τμήμα Δασών με τα μέσα που διαθέτει βοήθησε επίσης και στην καταπολέμηση πυρκαγιών μέσα σε ιδιωτική ή χαλίτικη γη κυρίως κοντά στα δάση σε έκταση περίπου 81 εκταρών.

Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα προληπτικά μέτρα εναντίον των πυρκαγιών και καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να περιορίσει τον αριθμό των πυρκαγιών στο ελάχιστο, μα αυτό δεν είναι δυνατό χωρίς τη συνεργασία του κοινού. Γι' αυτό η προσπάθεια μας στράφηκε στη διαφύτιση του κοινού και ειδικά των αγροτών και των εκδρομέων αλλά ταυτόχρονα και στην καταγγελία των παρανομούντων.

Η χρήση του αεροπλάνου του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για βιολογικούς αεροφεκασμούς εναντίον της κάμπης των πεύκων χρησιμοποιώντας το "BACILLUS THURIGIENSIS" συνεχίστηκε και το 1991.

5. ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Κατά τον επισικοπούμενο χρόνο δεκατρία τράκτορ δούλεψαν σχεδόν συνεχώς στην αναδάσωση.

Η έκταση που αναδασώθηκε ανέρχεται στα 575 εκτάρια ενώ άλλα 101 εκτάρια που καλλιεργήθηκαν θα φυτευθούν ή σπαρούν μέσα στο 1992. Οι δαπάνες για την αναδάσωση ήταν £241.132. Αναδάσωση έγινε στα δάση Λάφου, Τροόδους, Αδελφού, Μαχαιρά, Λεμεσού, Ορείτες, Ασγάτας, Σωτήρας, Ασπρόμουστης, 'Αχνας II,

Αγίοι Σαράντα, Αγίας Νάπας, Βελοτύμπου, Μούττη του Ζεού,
Σταυροβουνίου, Αθαλάσσας και Κακορατζιάς Α'.

6. ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΥΛΕΙΑΣ

Κατά τον επισκοπούμενο χρόνο η παραγωγή ξυλείας και η προμήθεια στις διάφορες Βιομηχανίες συνεχίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

Όγκος 35 841 έμφλοιων κυβικών μέτρων (έ.κ.μ.) πράσινης ξυλείας κόπηκε από τα διάφορα Κρατικά Δάση και πουλήθηκε στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ., και στους Ιδιώτες Εργολάβους, για την παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, μοριοσανίδων, κιβωτίων κ.τ.λ. Οι εισπράξεις του Τμήματος από την πώληση ξυλείας ανήλθαν στις £485.171. Επιπρόσθετα, ξυλεία αξίας £25.062 πουλήθηκε στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ., με πίστωση. Στις 35 841 έ.κ.μ. περιλαμβάνεται μία ποσότητα κλαδοξυλείας 1 082 έ.κ.μ. που παραδόθηκε στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ. για παραγωγή μοριοσανίδων.

Το Τμήμα Δασών εξέδωσε 47 άδειες για λειτουργία ιδιωτικών πριστηρίων.

7. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Κατά το 1991 δόθηκε μεγάλη σημασία στο πότισμα φυτών ιδίως στις πεδιάδες (155 εκτάρια). Επιπλέον έκταση 944 εκταρίων έτυχε δασοκομικής περιποίησης (αραιώσεις, βοτανίσματα). Η συνολική δαπάνη ήταν £77.169.

Το μάζεμα σπόρου ήταν πολύ ικανοποιητικό. Μαζεύτηκαν γύρω στα 2 007 κιλά σπόρου με συνολικά έξοδα £9.927. Εξήχθηκε στο εξωτερικό ποσότητα 22,0 κιλών και εισπράχθηκε το ποσό των £774.

Η παραγωγή στα Δασικά φυτώρια ήταν 510 575 φυτά σε σύγκριση με 541 842 το 1990. Η παραγωγή του 1991 με το απόθεμα του 1990 ανήλθαν στις 901 185 φυτά. Από την σύλη παραγωγή 181 809 χρησιμοποιήθηκαν από το Τμήμα Δασών, 213 890 πουλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα Τμήματα και 57 476 δόθηκαν δωρεά σε σχολεία, κοινότητες και άλλους οργανισμούς και ιδρύματα για φύτευση δημοσίων ή κοινοτικών χώρων. Επίσης 29 494 δόθηκαν δωρεά σε ιδιώτες για δάσωση ιδιωτικών γαιών.

8. ΔΑΣΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

a) Απογραφή Δασών Τραχείας Πεύκης (*Pinus brutia*)

Η νέα Απογραφή των Κυρίων Κρατικών Δασών Μαχαιρά, Αδελφοί, Τροόδους και Πάφου για τον υπολογισμό του ξυλαποθέματος, της αύξησης και του λήμματος όσον αφορά την Τραχεία Πεύκη άρχισε το 1991.

Τα Δάση Μαχαιρά, Τροόδους και Αδελφοί θεωρήθηκαν σαν μια διαχειριστική μονάδα και το δάσος Πάφου άλλη. Στην πρώτη μονάδα τοποθετήθηκαν 210 νέες Μόνιμες Δειγματοληπτικές

Επιφάνειες κατά στη δεύτερη 340. Ο ολικός αριθμός των μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών είναι τώρα 810 για τα Δάση Μαχαίρα, Τροόδους και Αδελφοί και 1 040 για τα Δάσος Πάφου.

Μετά την προκαταρκτική εργασία άρχισε η καταμέτρηση των μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών. Μέχρι το τέλος του 1991 καταμετρήθηκαν 360 στα Δάση Μαχαίρα, Τροόδους και Αδελφοί. Υπολογίζεται ότι η απογραφή θα τελειώσει περί το τέλος του 1992.

β) Κανόνες Προσήμανσης

Οι νέοι Κανόνες Προσήμανσης για τα Κρατικά Δάση της Τραχείας και Μαύρης πεύκης που ετοιμάστηκαν κατά τον προηγούμενο χρόνο τέθηκαν σε εφαρμογή αρχές του 1991, μετά την έγκριση τους από το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων. Οι νέοι κανόνες βασίζονται στις νέες δασοκομικές αντιλήψεις και συμβαδίζουν με την παγκόσμια τάση για οικολογική προσέγγιση κατά τις υλοτομίες, για τη διατήρηση της φυσικότητας των δασών και για πολλαπλή χρήση στο βαθμό του εφικτού.

γ) Μηχανογράφηση (COMPUTERS)

Μέσα στο 1991 παραλήφθηκαν άλλοι οκτώ ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Το Τμήμα Δασών διαθέτει τώρα δεκαέξι ηλεκτρονικούς υπολογιστές καθώς επίσης μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που χρησιμοποιούνται πολύ αποτελεσματικά.

δ) Διάφορα.

Κατά τη διάρκεια του έτους 1991, 1 197 εκτάρια δασικής γης ενοικιάστηκαν για αγροτικούς και κτηνοτροφικούς σκοπούς. Εκδόθηκαν 65 άδειες λατομείων, τέσσερεις άδειες μεταλλείων και τρεις ερευνητικές άδειες.

9. ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δασικό Κολλέγιο συμπλήρωσε το 1991, το 40ον Ακαδημαϊκό έτος ζωής του. Πήραν το Δίπλωμα τους επτά Κύπριοι σπουδαστές, ένας από τη Μάλτα, ένας από το Λεσσόθιο, ένας από τις Σεϋχέλλες και ένας από τη Γαμβία. Οργανώθηκαν επίσης δύο εξάμηνες σειρές μαθημάτων ψηλότερου επιπέδου και έξη φοιτητές από το εξωτερικό πήραν το δίπλωμα HIGHER DIPLOMA IN FORESTRY. Το 41ον Ακαδημαϊκό έτος άρχισε στις 2 Οκτωβρίου, 1991 με 29 φοιτητές από τους οποίους 18 Κύπριοι και 11 αλλοδαποί.

Κατά το 1991 οργανώθηκαν εκπαιδευτικές προσημάνσεις στα δάση Αδελφοί, Τροόδους και Πάφου σύμφωνα με τους νέους Κανόνες Προσήμανσης για τα Κρατικά Δάση της Τραχείας και Μαύρης πεύκης. Σ'αυτές συμμετείχαν το επιστημονικό και άλλο ανώτερο προσωπικό του Τμήματος Δασών καθώς επίσης και Ελλαδίτες καθηγητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με επικεφαλής τον καθηγητή της Δασοκομίας κ. Σ. Ντάφη.

Αριθμός υπαλλήλων του Τμήματος συμμετείχε σε διάφορα διεθνή συνέδρια, σεμινάρια κτλ.

10. ΔΑΣΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Δασική Έρευνα και η Δημοσιεύτητα συνεχίστηκαν πάνω στα ίδια θέματα όπως και στο παρελθόν, έναντι δαπάνης £5.924. Συνοπτικά η Έρευνα έδωσε σημασία στην δασική γενετική με την παραγωγή καλής ποιότητας σπόρου με την εγκατάσταση Σποροπαραγωγικών Συστάδων, Δασοβιοτανικού Κήπου και Τράπεζας Κλώνων και στη δασική προστασία εναντίον εντόμων και μηκύτων.

11. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Τμήμα Δασών κατά το 1991 συνεισέφερε σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια που ανέλαβε το Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για τη διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Το Τμήμα ενέτεινε την προσπάθεια του για διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος με οργάνωση διαλέξεων, εθελοντικής εργασίας, γιορτών και ομιλιών από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση για την εξάπλωση της δενδροφύτευσης και την προστασία της φύσης και του Περιβάλλοντος.

Συνεχίστηκε η συστηματική καταγραφή των ενδημικών φυτών του τόπου μας καθώς επίσης ο οργανωμένος εντοπισμός και προσδιορισμός της χλωρίδας μας με βασικό στόχο την προστασία της. Επίσης συνεχίσθηκε η συλλογή δειγμάτων φυτών για τη συμπλήρωση του φυτολογίου στο Τμήμα Δασών.

Για τον εντοπισμό και επιλογή δένδρων/ γιγάντων για κήρυξη τους σε Μνημεία της Φύσης, με σκοπό την συντήρηση και προστασίας τους, δαπανήθηκε ποσό £1.200.

Για να μελετηθεί η εξέλιξη της χλωρίδας λόγω της κατασκευής του φράγματος της Αχνας, το Τμήμα Δασών συνέχισε τις μετρήσεις στις δώδεκα δοκιμαστικές επιφάνειες που εγκατέστησε στην περιοχή το 1990.

Συνεχίστηκε η αποτελεσματική προστασία του κυπριακού αγρινού Ovis ammon orientalis cyprius που βοήθησε στην αύξηση του πληθυσμού του.

12. ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ

Η προσέλευση του κοινού στους διάφορους δασικούς εκδρομικούς χώρους ήταν υπεράνω των προσδοκιών του Τμήματος. Ιδιαίτερα οι εκδρομικοί χώροι καθώς και οι περιοχές όπου επιτρέπεται η κατασκήνωση ήταν κατάμεστοι από κόσμο. Δαπανήθηκε ποσό £45.059 για την δημιουργία, ανάπτυξη ή και επέκταση εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων, και ποσό £73.580 για τον καθαρισμό τους.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτεικής για την δημιουργία και ανάπτυξη Δασικών Πάρκων συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Πάρκου Αγίου Γεωργίου Αθαλάσσας. Τα εγκαίνια του Πάρκου τέλεσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 31 Ιουλίου, 1991. Το σχέδιο ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών αφού λήφθηκαν υπ'όψη οι εισηγήσεις και προτάσεις των Τοπικών Αρχών και άλλων αρμοδίων Κρατικών Υπηρεσιών.

Μέσα στο 1991 άρχισε η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Αθαλάσσας. Το Σχέδιο ετοιμάστηκε και πάλι από το Τμήμα Δασών μετά από διαβούλευσεις με άλλα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα και Υπηρεσίες και άλλους ενδιαφερομένους φορείς, συμπεριλαμβανομένων όλων των Δήμων της Ευρύτερης Αστικής Περιοχής Λευκωσίας. Το Σχέδιο προνοεί εκτέλεση διαφόρων έργων έναντι συνολικής δαπάνης £1.928.000.

Το Σχέδιο Προστασίας και Ανάπτυξης του Κάβο Γκρέκο καλύπτει έκταση γύρω στα 450 εκτάρια. Η κήρυξη της περιοχής σε Εθνικό Δασικό Πάρκο που προβλέπεται από το Σχέδιο θα γίνει μετά τον καθορισμό της υδιοκτησιακής κατάστασης της γης. Το σχέδιο, που ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών αφού λήφθηκαν υπ'όψη οι εισηγήσεις και προτάσεις των Τοπικών Αρχών και άλλων αρμοδίων Κρατικών Υπηρεσιών, προνοεί εκτέλεση διαφόρων έργων έναντι συνολικής δαπάνης £117.000 περίπου. Μέσα στο 1991 ετοιμάστηκαν λεπτομερή κατασκευαστικά σχέδια και άρχισε η υλοποίηση τους. Υπολογίζεται ότι το Σχέδιο θα συμπληρωθεί μέσα στον επόμενο χρόνο.

Το ποσό που δαπανήθηκε το 1991 για τη δημιουργία, ανάπτυξη και συντήρηση των Εθνικών Δασικών Πάρκων ήταν £163.292.

Επιπρόσθετα ετοιμάστηκαν δύο Προκαταρκτικά Σχέδια Ανάπτυξης, ένα για το Εθνικό Δασικό Πάρκο Παιδαγωγικής Ακαδημίας και το άλλο για το Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους. Τα Σχέδια στάληκαν στο Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων για έγκριση.

Το Τμήμα Δασών κατασκεύασε με Τμηματικές πιστώσεις δύο Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης στην Περιοχή του Κάβο Γκρέκο, το ένα μήκους 1,70 χλμ. και το άλλο 1,25 χλμ. έναντι συνολικής δαπάνης £4.000. Επιπρόσθετα με πιστώσεις ύψους £4.160 που παραχώρησε ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η κατασκευή του Μονοπατιού Μελέτης της Φύσης στο Φράκτη Γερμασόγειας. Η νέα κατασκευή ήταν μήκους 1,05 χλμ. Επίσης έγινε ανακατασκευή υφιστάμενου παλαιού μονοπατιού μήκους 2,75 χλμ. Τα μονοπάτια στο Τρόοδος καθώς και εκείνα στο Κάβο Γκρέκο, στον Ακάμα, στο Σταυρό της Ψώκας, στο Φράκτη του Ξυλιάτου, στη Μαδαρή και εκείνο στο Φράκτη Γερμασόγειας συγκεντρώνουν τεράστιο ενδιαφέρο τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες.

13. ΔΑΣΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

α) Δασικοί δρόμοι.

Η κατασκευή νέων και η βελτίωση υφιστάμενων δρόμων, συνιστά αξιόλογη δραστηριότητα του Τμήματος γιατί από τη μία εξυπηρετεί την προστασία, περιποίηση και εκμετάλλευση των δασών και από την άλλη τον τουρισμό και την συγκοινωνία μεταξύ των διαφόρων χωριών.

Κατά τον επισκοπούμενο χρόνο κατασκευάστηκαν:

-- 4,15 χιλιόμετρα δασικών δρόμων	έναντι δαπάνης £ 16.290
-- 34,36 χιλιόμετρα στενών δρόμων προσπέλασης	έναντι δαπάνης £ 27.786
-- 47,71 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων	έναντι δαπάνης £119.347

Από τα 47,71 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων τα 14,46 χιλιόμετρα κατασκευάστηκαν από τους ιδιώτες εργολάβους σύμφωνα με προδιαγραφές του Τμήματος Δασών.

Επίσης διαπλατύνθηκαν δρόμοι μήκους 7,10 χιλιομέτρων έναντι δαπάνης £ 78.668.

Πέραν των πιο πάνω 1 347 χιλιόμετρα δρόμων, 662 χιλιόμετρα στενών δρόμων προσπέλασης και 652 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων έχουν συντηρηθεί με δαπάνη £82.168.

Στο τέλος του 1991 το ολικό μήκος του δασικού οδικού δικτύου αποτελείτο από 1 351,55 χιλιόμετρα δασικούς δρόμους, 696,53 χιλιόμετρα στενούς δρόμους προσπέλασης και 699,45 χιλιόμετρα εξαγωγικούς δρόμους.

β) Δασικές Τηλεπικοινωνίες.

Η Δασική Υπηρεσία διατηρεί και συντηρεί ένα πολύ καλό τηλεπικοινωνιακό σύστημα για αποτελεσματική δασική προστασία και διαχείριση. Δαπανήθηκε το ποσό των £35.663 για τη συντήρηση και το ποσό των £16.095 για επέκταση και βελτίωση. Το σύστημα κατά το τέλος του 1991 αποτελείτο από:

- 409,88 χλμ. τηλεφωνικών γραμμών
- 425 τηλέφωνα
- 9 τηλεφωνικά κέντρα
- 18 ενδιαμέσους ραδιοτηλεπικοινωνιακούς σταθμούς (9 V.H.F.)
- 4 Ραδιοτηλεπικοινωνιακούς σταθμούς ελέγχου
- 263 ασυρμάτους αυτοκινήτων

--288 φορητούς ασυρμάτους

--4 σταθμούς αναμετάδοσης.

γ) Δασικά Κτίρια.

Μέσα στο 1991 κτίστηκε μια οικία στο Δασικό Σταθμό Αγίας Μαρίνας Ξυλιάτου και ένα πυροφυλάκιο στην τοποθεσία Λίανα της Δασικής Περιφέρειας Σταυρού (Δάσος Ακάμα) έναντι συνολικής δαπάνης £24.692.

Έγιναν συνηθισμένες βελτιώσεις σε διάφορα δασικά κτίρια έναντι συνολικής δαπάνης £27.895. Για τον εξοπλισμό διαφόρων δασικών κτιρίων δαπανήθηκε το ποσό των £4.480.

δ) Μηχανήματα και Οχήματα.

Κατά το έτος 1991 δαπανήθηκε το ποσό των £219.417 για τη λειτουργία του μηχανουργείου του Τμήματος Δασών στην Αθαλάσσα.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου το Τμήμα αντικατάστησε ένα παλαιό φορτηγό αυτοκίνητο με καινούργιο. Επιπλέον εφοδιάστηκε με έξι καινούργιες πυροσβεστικές, δύο μικρά οχήματα και ένα φορτηγό.

Μεταξύ άλλων δευτερευόντων μηχανημάτων αγοράστηκαν δεκαεννέα αλυσοπρύνα, και δαπανήθηκε το ποσό των £19.825.

14. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εκφράζεται ταυτόχρονα και μέσω του Τμήματος Δασών προσφέρθηκε απασχόληση σε περιοίκους των δασών. Η ολική απασχόληση που προσφέρθηκε σε τακτικούς και έκτακτους εργάτες ανήλθε στις 65 520 μέρες εργασίας. Εκτός από τα άτομα που απασχόλησε το Τμήμα απ'ευθείας, ένας αριθμός υλοτόμων απασχολήθηκε με την υλοτομία και μεταφορά των πρώτων υλών στις διάφορες Δασικές Βιομηχανίες.

15. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Το 1991, μέσω του Σχεδίου Βοήθειας της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, εγκρίθηκε ποσό £233.396 για διάφορα αναπτυξιακά έργα όπως αναδάσωση, δασοκομία, δρόμοι, πυροπροστασία/αντιπυρικές λωρίδες, την αγορά διαφόρων οχημάτων/μηχανημάτων καθώς επίσης την διοργάνωση σεμιναρίων.

Το ποσό των £233.396 δαπανήθηκε όπως πιο κάτω:

-- Αναδάσωση

Αναδασώθηκε μια έκταση 81 εκταρίων περίπου και έγινε επαναφύτευση σε άλλα 3 εκτάρια έναντι συνολικής δαπάνης £39.560.

-- Δασοκομία

'Εκταση 487 εκατορίων έτυχε δασοκομικής περιποίησης και το ποσό που δαπανήθηκε ανήλθε στις £49.476.

-- Δρόμοι

Κατασκευάστηκαν 1,3 χιλιόμετρα δασικών δρόμων και διαπλατύνθηκαν δρόμοι μήκους 9,1 χιλιομέτρων. Επίσης 389 χιλιόμετρα δασικών δρόμων έχουν συντηρηθεί. Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε ήταν £28.583.

-- Πυροπροστασία/Αντιπυρικές λωρίδες

Κατασκευάστηκαν 31 χιλιόμετρα αντιπυρικών λωρίδων και έγινε συντήρηση σε άλλα 115 χιλιόμετρα. Επίσης για σκοπούς πυροπροστασίας έγινε φεκασμός με σιμαζίνη σε μια έκταση 350 εκταρίων έναντι συνολικής δαπάνης £26.058.

-- Οχήματα, Μηχανήματα και 'Άλλος Εξοπλισμός

Αγοράσθηκαν τέσσερεις πυροσβεστικές, δύο οχήματα, ένα φορτηγό, είκοσι κινητούς και δεκαπέντε φορητούς ασυρμάτοις καθώς επίσης τέσσερα τέλεφαξ και οκτώ ενταχυτές τηλεφωνικών γραμμών έναντι του ποσού των £86.044.

-- Σεμινάρια

Για την διοργάνωση σεμιναρίων καθώς επίσης για εκπαίδευτικούς σκοπούς δαπανήθηκε ποσό £3.675.

16. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΆΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Κατά το 1991, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το Τμήμα Δασών συνεργάστηκε στενά με διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Υπηρεσίες καθώς και με οργανώσεις. Η συνεργασία απέβλεπε ουσιαστικά στην προώθηση και επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος. Αναφέρεται ειδικότερα η στενή συνεργασία με την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, τις Βρεττανικές Βάσεις, τους Προσκόπους και Οδηγούς και το Φιλοδασικό Σύνδεσμο. Για τη συνεργασία αυτή και για τη βοήθεια που παρασχέθηκε ποικιλότροπα στο Τμήμα εκφράζονται θερμές ευχαριστίες.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στην Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες σχετικά με την βοήθεια που παραχωρήθηκε στο Τμήμα Δασών τόσο για διάφορα αναπτυξιακά έργα όσο και την αγορά διαφόρων οχημάτων και μηχανημάτων.

Θα πρέπει τέλος να αναφερθεί και εξαρθεί ο ζήλος και η αφοσίωση που επέδειξε το προσωπικό του Τμήματος στην εκτέλεση των καθηκόντων του που αποτέλεσαν, σε τελευταία ανάλυση, τον σημαντικότερο συντελεστή της επιτυχίας στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος.